

Підготовка публічної промови учасників конкурсу «Маленький оратор»

Ключевые слова: публичная речь, лингвориторические способности, алгоритм подготовки ребёнка к публичному выступлению, рече-коммуникативная компетенция, речевое общение.

Статья посвящена работе творческой группы педагогического коллектива дошкольного учебного учреждения № 90 «Волошка» и дошкольного учебного учреждения комбинированного типа № 22 «Івушка» над решением проблемы формирования навыков публичного выступления у детей старшего дошкольного возраста. В статье анализируются этапы работы над означенной проблемой: предварительная подготовка детей, к публичному выступлению, а также ориентировочный алгоритм подготовки публичной речи участников конкурса «Маленький оратор» и фестиваля ораторского искусства для дошкольников.

Розвиток мовленнєво-комунікативної компетенції у дітей дошкільного віку є однією із актуальних проблем сучасної дошкільної лінгводидактики. Її актуальність зумовлюється пріоритетними напрямками Національної стратегії розвитку освіти України до 2021 року, Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», комплексними заходами щодо всебічного розвитку і функціонування української мови, спрямованими на модернізацію дошкільної освіти, оновлення змісту, вдосконалення форм, методів і технологій навчання дітей рідної мови, розвитку культури мовлення та мовленнєвого спілкування.

Мовленнєве спілкування є одним із перших видів діяльності, яким дитина оволодіває в онтогенезі; воно є універсальною умовою розвитку особистості в період дошкільного дитинства.

Базовий компонент дошкільної освіти визначає кінцевою метою мовленнєвого розвитку випускника дошкільного закладу сформованість у нього комунікативної компетенції. Мовленнєвий розвиток дитини є головним інструментом, за допомогою якого вона встановлює контакт із довкіллям і завдяки якому відбувається соціалізація дитини. Водночас, як засвідчує практика, поширення комп'ютеризації, телебачення та інших технічних засобів, які стали доступними і дітям дошкільного віку як у сім'ї, так і в дошкільних закладах, обмежують безпосереднє спілкування дітей з іншими мовцями, внаслідок чого збагачується їхня пізнавальна сфера і водночас гальмується мовленнєва. Зазначимо, що мовленнєва компетенція є однією з провідних базових характеристик особистості, що формується на етапі дошкільного дитинства. Своєчасний і якісний розвиток мовлення – важлива умова повноцінного мовленнєво-комунікативного розвитку випускника дошкільного закладу.

Мабуть, немає потреби переконувати в тому, що говорити публічно виникає необхідність у кожній дитини, яка звертається до дорослого з проханням, розповідає про враження від побаченого або почутого. Спілкуючись з однолітками в грі, дитина намагається довести до інших дітей свої думки, переконати їх у своїй правоті, вплинути на співчуття, спонукати інших до будь-якої дії.

Вміння виступати публічно – одне із складових умінь, увагу якому стали приділяти ще в Стародавніх Греції і Римі. Саме у зв'язку з його складністю та психологічною значущістю до його розвитку слід долучатися вже в дошкільному

дитинстві, але підходити до цього необхідно науково обґрунтовано та з урахуванням вікових особливостей.

Публічна мова – явище творче, складне, тому підготовка дитини до публічного виступу – процес творчий і кожен використовує власну методику. Для того, щоб виступ був вдалим, яскравим, переконливим, необхідна ретельна попередня підготовка до нього.

В цьому педагогічний колектив переконався ще в 2014 році, коли вперше підготували Альбіну Воробйову, дитину старшої групи, до участі в Міжрегіональному фестивалі ораторського мистецтва для дошкільників, на якому Альбіна отримала диплом лауреата фестивалю. Проаналізувавши виступ учасниці, творча група дошкільного закладу дійшла висновку, що недостатня риторична компетентність Альбіни – це результат недостатньо розвинутих у дитини лінгвориторичних навичок та відсутність у вихователів досвіду з підготовки дітей до публічного виступу.

Було вирішено, що насамперед необхідно підвищувати професійний рівень педагогів дошкільного закладу, дати їм можливість оволодіти теоретичними і практичними знаннями, адже саме з комунікативної культури педагога-вихователя починається виховання творчої особистості вихованця з добре розвиненими лінгвориторичними якостями, здатної до продуктивного спілкування.

Враховуючи значущість в якісному формуванні мовленнєвих здібностей дошкільників ведучої ролі вихователя, з метою поглиблення своїх професійних знань, умінь та навичок, впродовж 2014 – 2017 навчальних років члени творчої групи проходили навчання на теоретичних та практичних семінарах з проблеми «Розвиток лінгвориторичних здібностей у дітей дошкільного віку» (керівник – доцент Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (ЗОППО) А. Ф. Курінна) та самостійно вивчали запропоновану літературу з розвитку лінгвориторичних навичок та здібностей дітей дошкільного віку.

Вивчали та добирали матеріали для формування та розвитку лінгвориторичної особистості, серед яких дидактичні, розвиваючі та творчі ігри, психогімнастика, пальчикова гімнастика, етюди тощо.

Підібраний та розроблений теоретичний матеріал і результати роботи творчої групи було оформлено в педагогічний досвід, який було презентовано на конкурсі «Методист року 2016», укладено парціальну програму з формування лінгвориторичних навичок дітей дошкільного віку «Мудрослов». Програма пройшла експертизу та схвалена науково-методичною радою комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради (протокол № 7 від 22.12.2015).

До участі в Міжрегіональному фестивалі ораторського мистецтва, починаючи з 2015 року, для публічного виступу обираються діти старшої групи з високим і достатнім рівнем сформованості лінгвориторичної компетенції у відповідності з критеріями діагностичного моніторингу.

Попередня підготовка дітей до публічного виступу проводиться за алгоритмом, запропонованим науковим керівником А. Ф. Курінною.

Орієнтовний алгоритм підготовки дитини до публічного виступу:

1. Вибір теми виступу.
2. Складання тексту виступу разом з дитиною (вимоги: простота, яскравість, інтерес для слухачів, оптимальність по часу. Підбір текстів для виступів, які короткі, цікаві, зрозумілі, що відповідають індивідуальним можливостям запам'ятовування дитини).
3. Робота над текстом.
4. Репетиція виступу.

Підготовка тексту виступу готується індивідуально з кожною дитиною і складається з таких етапів:

1 етап – риторичне спостереження (вчимося складати прості, невеликі розповіді з обраної теми).

2 етап – риторичне моделювання (навчальний діалог за обраною темою).

3 етап – риторична творчість (риторичне висловлювання за обраною темою).

Складена дитиною промова корегується і доповнюється батьками та вихователями. Під час репетиції виступу вихователі допомагають дитині вибрати різні засоби виразності (вербальні і невербальні) належні до тексту виступу.

Маленький оратор повинен не тільки майстерно розповідати, але також володіти навичками мовленнєвого етикету. У маленьких ораторів розвиток цих навичок вихователі формують, використовуючи дидактичні ігри та вправи; спонукають дітей до багаторазового промовляння формул мовленнєвого етикету і моделювання різних життєвих ситуацій.

Для того, щоб чітко та переконливо виступити, дитина повинна бути психологічно налаштована на виступ перед публікою. Слід поступово готувати дитину до цієї ситуації, щоб вона не сприйняла її як незнайому. За прикладом Міжрегіонального фестивалю ораторського мистецтва творчою групою було вирішено створити садовий конкурс «Маленький оратор», на якому змагаються в своїх ораторських здібностях вихованці старших груп, а переможці приймають участь в обласному турі Міжрегіонального фестивалю. Починаючи з середньої групи, залучаються діти до виступів перед дітьми інших груп, працівниками закладу та батьками.

Комунікативна компетентність передбачає сформованість у дитини усіх видів мовленнєвої компетенції. Тому розвиток навичок комунікації особливо актуальні в спеціальних групах для дітей з порушеннями мовлення.

Починаючи з 2017 – 2018 навчального року до лінгвориторичної діяльності залучаються педагоги закладу дошкільної освіти (ясел-садку) комбінованого типу № 22 «Івушка»: вчителі-логопеди О. В. Каптюх, В. П. Дружина, вихователь спеціальної групи для дітей з порушеннями мовлення Т. Л. Нестеренко, музичний керівник Р. В. Кваша під керівництвом завідувача О. В. Попович.

Педагоги ознайомились з парціальною програмою з формування лінгвориторичних навичок дітей дошкільного віку «Мудрослов».

Було вирішено спробувати підвищити рівень мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями мовлення засобами лінгвориторичної діяльності, а саме – засобами розвитку комунікативних навичок. Педагоги підібрали та розробили практичний матеріал, спрямований на розвиток у дітей фонетичної та лексичної компетентності та розвиток зв'язного мовлення і мовленнєвого етикету, додали цей матеріал, а саме – логоритмічні вправи щодо розвитку загальної моторики та поліпшення регулюючої функції мови, до конспектів занять, запропонованих у доробку до програми «Мудрослов». Також було підібрано відповідні вірші, скоромовки і чистомовки, вправи на розвиток мовленнєвого апарату та чіткою звуковимови. Вже у вересні 2018 – 2019 навчального року діагностичні зрізи показали, що лінгвориторична діяльність сприяє підвищенню як комунікативної, так і мовленнєвої компетентності дітей спеціальної групи для дітей з порушеннями мовлення.

Вже доведено на практиці, що більш ефективно якомога раніше починати роботу з формування мовленнєвої та комунікативної компетенції з дітьми як у групах загального розвитку, так і у групах з порушеннями мовлення. Тому в 2018 – 2019 навчальному році педагог групи загального розвитку для дітей молодшого дошкільного віку С. В. Чугуєнко розпочала роботу з означеної проблеми зі своїми вихованцями. Формою роботи було обрано вирішення з дітьми мовленнєво-ігрових ситуацій. Метою цих міні-занять є розвиток у дітей мовленнєвої (лексичної і граматичної) компетентності, фразового мовлення; формування навичок комунікативної діяльності (продуктивне спілкування в соціальній групі однолітків, старших і молодших дітей, в родині та зі сторонніми дорослими). Під час лінгвориторичної діяльності активний словник дітей поповнюється словами-формулами мовленнєвого етикету відповідно до різних життєвих ситуацій та розвивається виразність мовлення. Педагогом С. В. Чугуєнко підібрано необхідний практичний матеріал для про-

ведення мовленнєво-ігрових ситуацій з дітьми молодшого дошкільного віку. Перспективою роботи педагога є розробка конспектів міні-занять з вирішення мовленнєво-ігрових ситуацій для дітей молодшого дошкільного віку групи загального розвитку.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти України – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Богуш, А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчальний посібник / А. М. Богуш, Н. І. Луцан. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. – 304 с.
3. Дрозд, А. І. Парціальна програма з формування лінгвориторичних навичок дітей дошкільного віку «Мудрослов» / А. І. Дрозд, С. В. Морозова, Ю. В. Єфанова, С. В. Чугуєнко, А. Ф. Куринная, З. П. Дорошенко. – Запоріжжя, 2015. – 16 с .

O. V. Popovich, S. V. Thuguenko

Preschool educational establishment № 22 «Willow» of Zaporizhzhye

e-mail: tanya-barysh@yandex.ru

A. F. Kurinaya

Zaporoshshye regional institute of the postgraduate pedagogic education

e-mail: Felixsovna@i.ua

Preparation of public speech of participants of competition “The Little speaker”

Key words: public speech, linguistic and rhetorical abilities, algorithm of a child's public speaking training, speech-communicative competence, speech act.

The article is devoted to the work of the creative team of the teaching staff of preschool educational institution №90 «Cornflower» and preschool institution “Ivushka” on the solution of problems of development of public speaking skills in children of preschool age. In the article stages of work on a noted problem are analysed: preliminary children's training for public speaking and the approximate algorithm for the public speech preparation of the “The Little speaker” participants and the public speaking festival for preschoolers.

УДК 372.881.1:044(045)

Т. Н. Путий

КУ «Запорожский областной институт

последипломного педагогического образования» ОС, Украина

e-mail: tatyanaputy@gmail.com

Дидактический потенциал веб-квест технологии при обучении школьников русскому языку

Ключевые слова: веб-квест технология, обучение русскому языку, познавательная активность.

В статье представлены основные характеристики использования веб-квест технологии для развития познавательной активности школьников при обучении русскому языку. Приведены примеры практического использования веб-квестов.

В государственных требованиях к уровню общеобразовательной подготовки учащихся возрастает роль умения добывать информацию из разных источников, усваивать, пополнять и оценивать ее, применять способы познавательной и творческой деятельности [2]. Для преодоления несоответствия между традиционными методами и формами обучения русскому языку в школе и требованиями государственного образовательного стандарта нового поколения необходимо вовлечение учащихся в сам процесс поиска и обработки информации, в течение которого происходит накопление, организация и структурирование знаний.